

Research Article

Structural Model of the Relationship Between Sexual Satisfaction and Body Image Concern in Women and Men: Mediating Role of Self-esteem and Gender as Moderator in University Students

Authors

Hosein Moradi¹, Abbasali Allahyari^{2*}, Hojjatollah Farahani³

 1. Master Student in General Psychology, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. hosein_moradi@modares.ac.ir

 2. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran (Corresponding Author)

 3. Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. h.farahani@modares.ac.ir

Abstract

Receive Date:
01/12/2023

Accept Date:
05/06/2024

Introduction: Sexual satisfaction plays a crucial role in individuals' overall well-being, particularly concerning marital issues and divorce. Among the most significant factors influencing this aspect are body image concerns, self-esteem, and gender. This study investigated the simultaneous relationships among these variables within a structural model.

Method: The research design of this study was correlational in nature. The target population comprised all married students attending universities in Tehran. The desired sample consisted of 200 individuals who were selected through convenience sampling and responded to the questionnaire items. To measure the research variables, we utilized the Larson Sexual Satisfaction Questionnaire (LSQQ), the Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES), and the Body Image Concern Inventory (BICI).

Results: The results of the data analysis indicate that the proposed model demonstrates a satisfactory fit following the removal of a non-significant path. The fit indices of the model indicated a good fit, with the following values: AGFI, NNFI, CFI, GFI, and NFI all exceeding 0.9. Therefore, the results of the path analysis revealed that self-esteem mediates the relationship between sexual satisfaction and body image concerns ($p < 0.01$).

Discussion and conclusion: Body image concerns significantly influence sexual satisfaction. However, in this context, it is essential to thoroughly consider the significant and influential role of individuals' self-esteem. As demonstrated by the modeling results in this study, there is a correlation between sexual satisfaction and body image concerns. However, when considering the role of self-esteem in this relationship, it becomes clear that body image concerns only contribute to a decrease in sexual satisfaction by affecting individuals' self-esteem.

Keywords

Sexual Satisfaction, Body Image Concern, Self-Esteem, Gender.

Corresponding Author's E-mail

allahyar@modares.ac.ir

مدل ساختاری رابطه رضایت جنسی و نگرانی درباره تصویر بدنی در زنان و مردان: واسطه‌گری عزت نفس و تعدیل‌کنندگی جنس در دانشجویان

نویسندگان

حسین مرادی^۱، عباسعلی الهیاری^{۲*}، حجت‌اله فراهانی^۳

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

Hosein_Moradi@modares.ac.ir

۲. دانشیار گروه روان‌شناسی عمومی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

۳. استادیار گروه روان‌شناسی عمومی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. h.farahani@modares.ac.ir

چکیده

مقدمه: رضایت جنسی عامل مهمی در سلامت عمومی افراد به‌خصوص مشکلات زناشویی و طلاق است که از جمله مهمترین متغیرهای تأثیرگذار بر آن نگرانی درباره تصویر بدنی، عزت نفس و جنس افراد است که در این پژوهش، رابطه همزمان این متغیرها در یک مدل ساختاری بررسی شد.

روش: طرح پژوهش از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل همه دانشجویان متأهل دانشگاه‌های تهران بود. نمونه مورد نظر، ۲۰۰ نفر از افرادی که به صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شده بودند و به سوالات پرسش‌نامه‌ها پاسخ دادند. به منظور سنجش متغیرهای پژوهش از پرسش‌نامه‌های رضایت جنسی لارسون (LSQQ)، پرسش‌نامه عزت نفس روزنبرگ (RSES) و پرسشنامه نگرانی درباره تصویر بدنی لیتتون (BICI) استفاده شد.

نتایج: تحلیل داده‌های پژوهش نشان داد، مدل پیشنهادی پس از حذف یک مسیر غیرمعنادار از برازش مناسبی برخوردار است. شاخص‌های برازش مدل نیکویی برازش نشان دادند ($AGFI, NNFI, CFI, GFI, NFI > 0.9$)؛ بنابراین نتایج تحلیل مسیر نشان داد، عزت نفس در رابطه بین رضایت جنسی و نگرانی درباره تصویر بدنی نقش میانجی ایفا می‌کند ($p < 0.01$).

بحث و نتیجه‌گیری: نگرانی درباره تصویر بدنی عامل مهم و اثرگذاری بر رضایت جنسی است؛ اما در این رابطه باید به نقش مهم و اثرگذار عزت نفس افراد نیز توجه کافی شود. همانطور که نتایج حاصل از مدل‌سازی در این پژوهش نشان داد، با وجود همبستگی بین رضایت جنسی و نگرانی درباره تصویر بدنی، در صورتی که نقش عزت نفس در این رابطه در نظر گرفته شود نگرانی درباره تصویر بدنی صرفاً با اثرگذاری بر عزت نفس افراد باعث کاهش رضایت جنسی می‌شود.

تاریخ دریافت:
۱۴۰۲/۰۹/۱۰

تاریخ پذیرش:
۱۴۰۳/۰۳/۱۶

کلیدواژه‌ها

رضایت جنسی، نگرانی درباره تصویر بدنی، عزت نفس، جنس.

پست الکترونیکی
نویسنده مسئول

allahyar@modares.ac.ir

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول است.

مقدمه

اضطراب است که مطالعات بسیار زیادی نقش آن را در اختلالات جنسی و اختلال در تجربه احساس رضایت جنسی تأیید کرده‌اند [۸]. در این پژوهش به دلیل رشد شبکه‌های مجازی و ورود رسانه‌های اجتماعی در زیست اجتماعی افراد و تأثیر مخربی که تصویرسازی ایده‌آل از بدن مناسب در این فضا ارائه می‌شود متغیر «نگرانی درباره تصویر بدنی»^۳ به عنوان نمودی از اضطراب و عامل مخرب رضایت جنسی مورد بررسی قرار گرفته است [۹]. پژوهش‌های بسیاری نقش نگرانی درباره تصویر بدنی بر کاهش میزان رضایت جنسی را تأیید کرده‌اند. ابعاد مختلفی از «تصویر بدن»^۴ شامل نگرانی از وزن، وضعیت جسمانی، جذابیت جنسی، افکار مرتبط با بدن در طول فعالیت جنسی^۵، و رضایت جنسی را در زنان پیشبینی می‌کند. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهد، درمان‌های ویژه مؤثر بر ابعاد ذکر شده برای زنانی که رضایت جنسی پایینی را تجربه می‌کنند ممکن است سودمند باشد [۱۰]. نگرانی درباره تصویر بدنی عاملی است که در ارتباط با نگرش منفی نسبت به تصویر بدن ایجاد می‌شود. تحقیقات نشان می‌دهد، بسیاری از زنان شک کردن نسبت به زیبایی بدن و جذابیت خود را یکی از نگرانی‌های خود در طول فعالیت جنسی می‌دانند [۱۱].

تصویر بدن، تصویری روانی است که فرد از ظاهر جسمانی خود دارد. به عبارتی احساسات مثبت و منفی است که فرد در مورد ظاهر بدن، یعنی فرم و اندازه بدن خود دارد [۱۲]. به نظر می‌رسد افراد دارای دو تصویر از بدن خود هستند: یکی نشان‌دهنده حالت واقعی و دیگری مبین حالت مطلوب و آرمانی است. فاصله بین تصویر واقعی بدن با تصویر مطلوب و آرمانی شده از آن می‌تواند مشکل آفرین گردد و با ایجاد نگرانی و اضطراب، زمینه را برای بروز بسیاری از اختلالات فراهم آورد. پژوهش‌های بسیاری به اثرگذاری نقش نگرانی از تصویر بدن بر رضایت جنسی اشاره کرده‌اند، در پژوهشی نشان داده شد که نگرانی از تصویر بدن با رضایت جنسی در زوجین رابطه منفی دارد [۱۳]. همان‌طور که ذکر شد از بین متغیرهای بسیاری که بر رضایت جنسی اثرگذارند دلیل نیاز بیشتر به بررسی این

انسان موجودی چندوجهی با نیازهای متنوع و گوناگون است که برای رسیدن به رشد و تکامل لازم است نیازهای خود را بشناسد و متناسب با هرکدام اقداماتی را برای مرتفع ساختن این نیازها انجام دهد؛ از جمله این نیازها نیاز جنسی است که به نظر می‌رسد در زیر مجموعه نیازهای فیزیولوژیکی قرار می‌گیرد و با برقراری رابطه جنسی با جنس مخالف، فرد به رضایت جنسی حصول می‌یابد؛ اما با توجه به پیچیدگی‌های گونه انسانی، متوجه می‌شویم ابژه میل جنسی و ارضای میل جنسی در انسان متفاوت از سایر موجودات است و عوامل بسیار زیادی بر احساس رضایت جنسی^۱ اثرگذارند [۱].

مطالعات بسیاری در زمینه رضایت جنسی و ارتباط آن با انواع سازه‌های روان‌شناختی از جمله دلبستگی [۲]، تنظیم هیجان [۳]، ویژگی‌های شخصیتی [۴]، رضایت زناشویی، عزت‌نفس و همچنین بسیاری از اختلالات روان‌شناختی انجام شده‌است. از جمله این موارد می‌توان به پژوهش جوزف^۲ و همکاران در زمینه رابطه بین رضایت جنسی و سلامت عمومی اشاره کرد که رابطه بین سلامت روانی، عوامل مرتبط با استرس و سبک زندگی را با رضایت جنسی تأیید می‌کند [۵]. پژوهش دیگری که درباره اهمیت رضایت جنسی و ارتباط آن با انواع اختلالات روانی انجام شده است، نشان می‌دهد، افراد مبتلا به اختلالات خلقی، اضطرابی و مصرف مواد میزان بالایی از ناراضی جنسی را گزارش می‌دهند؛ حتی در صورتی که عوامل مخدوش‌کننده مربوطه کنترل شوند [۶]. همچنین تحقیقات نشان می‌دهد، عدم ارضای میل جنسی ارتباط نزدیکی با معضلات اجتماعی همچون طلاق دارد. چرا که یکی از اصلی‌ترین انگیزه‌های ازدواج، آمیزش و تأمین نیازهای جنسی است. روابط جنسی شکل‌دهنده بخشی از ادراکات زوجین از یکدیگر است که این ادراکات در بین زوجین ارتباط مثبتی با رفتارهای نگه‌دارنده و تداوم بخش ازدواج دارند و در صورتی که به درستی شناخته نشوند و ارضای نیاز جنسی مختل شود می‌تواند به طلاق منجر شود [۷]. از جمله عوامل تأثیرگذار بر عدم ارضای میل جنسی

3 . Body Image Concern.

4 . Body Image.

5 . Sexual Activity.

1 . Sexual Satisfaction.

2 . Joseph.

ارزش‌ها، تجربیات و پیشینه شخصی فرد است. بعد کمال‌گرایی نیز به تلاش فرد برای رسیدن به نیازها، اهداف و آرزوهای شخصی اشاره دارد. فرد با دستیابی به اهداف و نیازهای خود، احساس اعتماد به نفس و کارآمدی می‌کند. این بعد مرتبط با توانایی‌ها، مهارت‌ها، پتانسیل‌ها و عملکرد فرد است [۱۹].

افراد با عزت‌نفس بالاتر میزان پذیرش بیشتری نسبت به تصویر بدنی خود دارند و نگرانی درباره تصویر بدنی کم‌تری را گزارش می‌دهند. از طرف دیگر در مطالعات انجام شده در ارتباط با عزت‌نفس و رضایت جنسی، نقش عزت‌نفس در افزایش میزان رضایت جنسی تأیید شده است. نتایج حاصل در مطالعاتی که به بررسی نقش میانجی‌گری عزت‌نفس بر رابطه بین سلامت جنسی و تصویر بدنی پرداخته‌اند، بین ادراک تصویر بدنی و عزت‌نفس و رضایت جنسی رابطه مثبت و معنا داری وجود دارد [۲۰].

هدف از پژوهش حاضر بررسی و مطالعه بیشتر در زمینه ارتباط بین متغیرهای ذکر شده در جامعه ایرانی است تا با شناخت بهتری در ارتباط با متغیرهای ذکر شده و روابط آشکار و پنهانی که با یکدیگر دارند، بتوانیم با شناخت دقیق این عوامل و میزان اثرگذاری آنان، برنامه‌ریزی و اقداماتی در جهت بهبود سلامت جامعه انجام دهیم.

آیا مدل مفروض بررسی رابطه نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی با میانجی‌گری عزت‌نفس و تعدیل‌کنندگی جنس در دانشجویان متأهل دانشگاه‌های تهران برانزده داده‌ها است؟

روش پژوهش

طرح پژوهش حاضر باتوجه به موضوع و هدف آن از نوع همبستگی و مبتنی بر معادلات ساختاری بود. جامعه را تمام دانشجویان شهر تهران که در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ مشغول تحصیل در دانشگاه‌های تهران بودند تشکیل داد. برای شرکت داوطلبان در این پژوهش از طریق بسترهای مورد حمایت اینترنتی استفاده شد و ۲۰۰ نفر در این پژوهش شرکت کردند. در ابتدا از کمیته اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی دانشگاه تربیت مدرس مجوز اجرای تحقیق کسب شد و پس از ساخت پرسش‌نامه در سایت پرس آنلاین، لینک پرسش‌نامه از طریق شبکه‌های اجتماعی مربوط به دانشگاه‌های تهران (صفحات اینستاگرامی

متغیر شیوع استفاده از شبکه‌های اجتماعی در بین مردم و گرایش افراد به گرفتن تأیید در این فضا می‌باشد چرا که مطالعات انجام شده نقش احتمالی تمایل به گرفتن بازخوردهای مثبت در شبکه‌های اجتماعی و افزایش نگرانی درباره تصویر بدنی را تأیید می‌کنند [۱۴]. از طرف دیگر افزایش گرایش افراد به جراحی زیبایی در سال‌های اخیر نیز می‌تواند تحت تأثیر افزایش میزان نگرانی درباره تصویر بدنی باشد که لزوم بررسی و پژوهش در این زمینه را دوچندان می‌کند. [۱۵].

با این وجود، برخی مشاهدات حاصل از تحقیقات نشان‌دهنده نتایج متفاوتی در رابطه نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی است. برای مثال: در برخی از این پژوهش‌ها، جنبه‌های متفاوتی از نگرانی درباره تصویر بدنی ارزیابی شده‌است که نتایج متضادی را در رابطه نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی نشان می‌دهد. از جمله این عوامل نقش مؤلفه‌های مرتبط با عزت‌نفس^۱ در تعریف نگرانی درباره تصویر بدنی می‌باشد [۱۶]. پژوهشی به منظور ارزیابی رابطه تصویر بدن و رضایت جنسی نشان داد بهبود سطح BMI^۲ و رضایت از بدن، افزایش سطح رضایت جنسی را تبیین نمی‌کنند [۱۷].

از این‌رو در این پژوهش با در نظر گرفتن عزت‌نفس به عنوان متغیر تعدیل‌کننده سعی شده است تا با جدا کردن اثر احتمالی این متغیر، رابطه نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی مجدداً مورد بررسی قرار گیرد.

عزت‌نفس یا احترام به خود، یک مفهوم روان‌شناختی است که به احساس ارزشمندی که فرد درباره خود دارد، اشاره می‌کند. این مفهوم به توانایی فرد برای ارزیابی خود، پذیرش خود و اعتماد به خود ارتباط دارد. عزت‌نفس با ارتباطات اجتماعی، عملکرد شغلی، عملکرد تحصیلی و کیفیت زندگی در ارتباط است و تأثیر گسترده‌ای در رفتارها، تصمیم‌گیری‌ها و انتخاب‌های فرد دارد [۱۸]. عزت‌نفس بر اساس دو بُعد اساسی تشریح می‌شود. بُعد ارزش شخصی که این بُعد به میزانی از ارزشمندی و وقوفی که فرد درباره خود حس می‌کند، اشاره دارد. فرد با ارزیابی مثبت و قابل قبول خود، احساس ارزشمندی، استقلال و اهمیت شخصی تجربه می‌کند که این احساس مرتبط با اعتقادات،

1 . Self-Esteem.

2 . Body Mass Index.

ب. پرسش‌نامه عزت نفس روزنبرگ (Rosenberg)

(Self-Steem Scale- RSES): پرسش‌نامه عزت‌نفس روزنبرگ^۱ یک ابزار برای اندازه‌گیری عزت‌نفس کلی است که توسط روزنبرگ در سال ۱۹۶۵ م تهیه شده است. این مقیاس شامل ۱۰ ماده است و از آزمودنی درخواست می‌شود تا عبارات را به دقت بخواند و به جمله‌هایی که درباره او صادق است پاسخ مثبت (بله) و به جمله‌هایی که در مورد او صدق نمی‌کند پاسخ منفی (خیر) دهد [۲۳]. روش نمره‌گذاری این مقیاس نیز بدین شکل است که به پاسخ مخالفم به هر یک از عبارت‌های ۱ تا ۵ نمره ۱- و به پاسخ موافقم نمره ۱+ تعلق می‌گیرد. همچنین به پاسخ مخالفم به هر یک از پرسش‌ها ۶ تا ۱۰، نمره ۱+ و به پاسخ موافقم به آنها نمره ۱- تعلق می‌گیرد. نمره‌های نزدیک به ۱۰- نشان از عزت نفس پایین و نمره‌های نزدیک به ۱۰+ نشان‌دهنده عزت نفس بالاست. ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس عزت‌نفس (RSES) در نسخه اسپانیایی، طبق گزارش لورنزو - هرناندز^۲ و اولت^۳ در سال ۱۹۹۸ م، ۰/۷۷ گزارش شده است [۲۴]. همچنین، روایی و پایایی مقیاس عزت‌نفس (RSES) با استفاده از روش‌های آلفای کرونباخ، بازآزمایی و دو نیمه کردن به ترتیب ۰/۶۹، ۰/۷۸ و ۰/۶۸ برای دانشجویان گزارش شده است [۲۳]. این مقادیر نشان می‌دهند، مقیاس عزت‌نفس (RSES) دارای روایی و پایایی قابل قبولی است، با امتیازات بالا به عنوان یک ابزار اندازه‌گیری عزت‌نفس معتبر است. همچنین آلفای کرونباخ برای داده‌های این پژوهش محاسبه و مشخص شد که آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه در نمونه مورد بررسی برای کل پرسش‌نامه ۰/۷۷۸ بود.

پ. پرسش‌نامه رضایت جنسی لارسون (Larson)

(Sexual Satisfaction Questionnaire): پرسش‌نامه رضایت جنسی توسط لارسون و همکاران در سال ۱۹۸۸ م طراحی و بر اساس طیف لیکرت درجه بندی شده است. این پرسش‌نامه دارای ۲۵ عبارت و چهار مؤلفه گرایش به روابط جنسی، نگرش جنسی، کیفیت زندگی جنسی و سازگاری جنسی است. نمره کلی پرسش‌نامه از مجموع نمره همه عبارت‌ها به دست می‌آید و دامنه نمره بین ۲۵ تا ۱۲۵ قرار

دانشگاه تهران (Tehran_scholars)، دانشگاه تربیت مدرس (TMU_AC) و دانشگاه خوارزمی (KHU_Students) به اشتراک گذاشته شد و از دانشجویان خواسته شد در صورت داشتن شرایط مورد نیاز یعنی متأهل بودن و داشتن رابطه جنسی در طول ۶ ماه گذشته، لینک پرسش‌نامه را باز کرده و به پرسش‌ها آن پاسخ دهند. در پیام مربوط به درخواست شرکت در پژوهش به تمام موارد اخلاقی مورد نیاز از جمله اصل رازداری و ناشناس ماندن اطلاعات شخصی افراد و داوطلبانه بودن شرکت در پژوهش اشاره شد. از روش تحلیل مسیر و از نرم‌افزار R 4.3.0 و نسخه SPSS ۲۷ برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد.

ابزارها

الف. پرسش‌نامه نگرانی درباره تصویر بدنی (Body Image Concern Inventory- BICI):

جهت سنجش میزان نگرانی درباره تصویر بدنی از این مقیاس استفاده شد که توسط لیتلتون و همکاران، طراحی و اعتباریابی شده است. این پرسش‌نامه دارای ۱۹ گویه شامل دو مؤلفه (عامل) است. برخی گویه‌ها عامل نارضایتی از ظاهر و مابقی گویه‌ها ترس از عملکرد فردی ضعیف را می‌سنجند. در طیف پنج درجه‌ای لیکرت نمره‌گذاری می‌شود. نمرات بین ۱۹-۷۵ قرار می‌گیرد که نمرات بالاتر نشان‌دهنده نگرانی بیشتر در مورد تصویر بدن است. پایایی BICI به روش همسانی درونی، بررسی شده و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به دست آمده است. ضریب همبستگی هر یک از پرسش‌ها با نمره کل پرسش‌نامه، ۰/۷۲-۰/۳۲ (میانگین ۰/۶۲) بوده است. همچنین، ضریب آلفای کرونباخ عامل نخست و دوم به ترتیب ۰/۹۲ و ۰/۷۶ و ضریب همبستگی بین دو عامل، ۰/۶۹ گزارش شده است. همچنین ضریب روایی این پرسش‌نامه از طریق همبستگی با مقیاس خود گزارشی اختلال بد ریخت‌انگاری بدنی برابر با ۰/۸۳ گزارش شده است [۲۱]. در ایران روایی این آزمون براساس همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۵ گزارش شده است [۲۲]. آلفای کرونباخ برای داده‌های این پژوهش محاسبه و مشخص شد که آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه در نمونه مورد بررسی برای زیر مقیاس نارضایتی از ظاهر (عامل نخست) ۰/۸۷۹، برای زیر مقیاس ضعف در عملکرد (عامل دوم) ۰/۸۲۶ و برای کل پرسش‌نامه ۰/۹۱۱ بود.

1. Rozenberg.

2. Lorenz-Hernandez.

3. Oullette.

محاسبه و مشخص شد که آلفای کرونباخ این پرسشنامه در نمونه مورد بررسی برای زیر مقیاس گرایش به روابط جنسی ۰/۷۰۸، برای زیر مقیاس نگرش جنسی ۰/۷۰۸، برای زیر مقیاس کیفیت زندگی جنسی ۰/۶۵۲، برای زیر مقیاس سازگاری جنسی ۰/۶۳۷ و برای کل پرسشنامه ۰/۸۸۴ بود.

یافته‌ها

۲۰۰ دانشجوی در این پژوهش شرکت کردند که ۱۳۸ زن (۶۹ درصد) و ۶۲ مرد (۳۱ درصد) بودند. از بین نمونه مورد مطالعه؛ ۱۸ نفر دارای تحصیلات کاردانی، ۸۹ نفر کارشناسی، ۸۱ نفر کارشناسی ارشد و ۱۲ نفر دکتری بودند. همچنین ۶ نفر در بازه سنی ۱۶-۲۰، ۷۶ نفر ۲۱-۲۵، ۹۱ نفر ۲۶-۳۰، ۱۸ نفر ۳۱-۳۵ و ۹ نفر بالاتر از ۳۵ سال بودند. آماره‌های توصیفی متغیرهای نگرانی درباره تصویر بدنی، رضایت جنسی و عزت‌نفس در نمونه کل در جدول ۱ مشخص شده است. در این جداول میانگین، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی داده‌ها به منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها آورده شده است.

دارد. نمره بالاتر نشان‌دهنده رضایت جنسی بیشتر است. لارسون همکاران در یک مطالعه مقدماتی در ۷۰ زوج آمریکایی ضریب روایی همگرایی پرسشنامه رضایت جنسی را با پرسشنامه عزت‌نفس آیزنک ۰/۵۶ و پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب الفا کرونباخ را در ۷۰ زوج آمریکایی ۰/۷۳ برآورد کردند [۲۵].

در ایران پرسشنامه رضایت جنسی توسط بهرامی به روش برگردان به فارسی ترجمه و در یک مطالعه در ۱۵۰ زوج نابارور در شهر قزوین اجرا شده است. روایی سازه به روش تحلیل عاملی تأییدی هر ۴ عامل را تأیید کرده است. پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب الفا کرونباخ در ۱۵۰ زوج نابارور شهر قزوین ۰/۷۰ گزارش شده است. سلطان‌زاده و باجلانی در مطالعه دیگری در ۲۱۱ تن از زوجین اصفهانی روایی همگرایی پرسشنامه رضایت جنسی با پرسشنامه صمیمیت زناشویی ۰/۶۵ و پایایی به روش همسانی درونی با محاسبه ضریب الفا کرونباخ در ۲۱۱ تن از زوجین اصفهانی ۰/۷۸ گزارش کرده‌اند [۲۶]. همچنین آلفای کرونباخ برای داده‌های این پژوهش

جدول ۱. توصیف متغیرهای پژوهش و چولگی و کشیدگی جهت نرمال بودن داده‌ها

شاخص‌های توصیفی مقیاس‌ها	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی
خرده مقیاس نارضایتی از ظاهر	۲۶/۳۷	۹/۲۷	۰/۵۹۰	-۰/۲۰۹
خرده مقیاس عملکرد فردی ضعیف	۲۱/۷۳	۷/۲۳	۰/۱۵۵	-۰/۵۵۳
نگرانی درباره تصویر بدنی	۴۸/۰۹	۱۵/۲۵	۰/۳۸۱	-۰/۳۴۵
خرده مقیاس گرایش به روابط جنسی	۲۰/۵۷	۳/۴۴۳	۰/۸۹۶	۰/۷۵۸
خرده مقیاس نگرش جنسی	۲۶/۱۲	۳/۴۳۶	-۱/۰۵۸	۱/۱۶۰
خرده مقیاس کیفیت زندگی جنسی	۳۰/۴۲	۴/۸۰۴	-۰/۷۲۶	۰/۵۷۸
خرده مقیاس سازگاری جنسی	۲۳/۰۹	۳/۸۰۳	-۰/۵۳۴	۰/۲۸۹
رضایت جنسی	۱۰۰/۱۹	۱۳/۲۷۰	-۰/۶۹۸	۰/۱۰۷
عزت‌نفس	۴/۲۹	۴/۵۶۹	-۰/۷۲۲	-۰/۲۱۳

درباره تصویر بدنی همبستگی منفی، رضایت جنسی با عزت نفس همبستگی مثبت و عزت‌نفس با نگرانی درباره تصویر بدنی همبستگی منفی و معناداری دارد.

در جدول ۲، ضرایب همبستگی بین متغیرها و خرده مقیاس‌ها آورده شده است. همانطور که اطلاعات به دست آمده در جدول ۲ نشان می‌دهد رضایت جنسی با نگرانی

جدول ۲. ضریب پیرسون و سطح معناداری در ماتریس همبستگی بین متغیرها

متغیرها		۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱	ناراضیتی از ظاهر	۱								
۲	عملکرد فردی ضعیف	۰/۷۰۲**	۱							
۳	نگرانی درباره تصویر بدنی	۰/۹۴۱**	۰/۹۰۱**	۱						
۴	گرایش به روابط جنسی	-۰/۱۳۸	-۰/۱۱۳	-۰/۰۹	۱					
۵	نگرش جنسی	-۰/۱۴۰*	-۰/۱۰۷	-۰/۱۳۶	۰/۴۷۰**	۱				
۶	کیفیت زندگی جنسی	-۰/۱۵۵*	-۰/۱۳۹*	-۰/۱۶۰*	۰/۶۱۲**	۰/۷۰۵**	۱			
۷	سازگاری جنسی	-۰/۱۵۴*	-۰/۰۷۱	-۰/۱۲۷	۰/۶۴۳**	۰/۷۲۹**	۰/۶۸۸**	۱		
۸	رضایت جنسی	-۰/۱۷۲*	-۰/۱۰۲	-۰/۱۵۳*	۰/۷۸۷**	۰/۸۴۵**	۰/۸۹۵**	۰/۸۸۴**	۱	
۹	عزت‌نفس	-۰/۴۳۹**	-۰/۲۶۹**	-۰/۳۹۵**	۰/۲۷۸**	۰/۲۳۵**	۰/۲۱۶**	۰/۳۰۴**	۰/۲۹۸**	۱

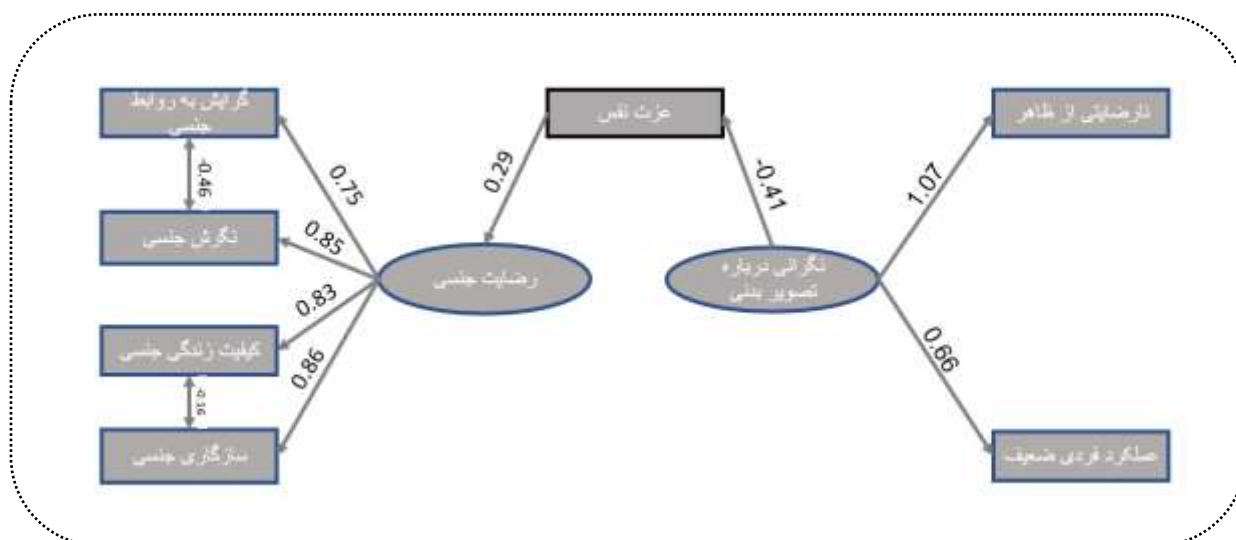
**در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنادار هستند. *در سطح کمتر از ۰/۰۵ معنادار هستند.

ضریب مسییر استاندارد ۰/۴۱۰ - معنادار شده است. همچنین مشخص شده است که مسیر مستقیم نگرانی درباره تصویر بدنی به رضایت جنسی با ضریب مسییر استاندارد ۰/۰۴۶ - غیرمعنادار است. در شکل ۲ مسیرهای مستقیمی که ضرایب اثر معناداری دارند مشخص شده‌اند.

همان‌گونه که اطلاعات موجود در جدول ۳ نشان می‌دهد برخی از مسیرهای مستقیم معنادار شده‌اند و برخی معنادار نشده‌اند. با توجه به آزمون‌های آماری انجام شده، اثر عزت‌نفس بر رضایت جنسی با ضریب مسییر استاندارد ۰/۲۹۵ و اثر نگرانی درباره تصویر بدنی بر عزت‌نفس با

جدول ۳. ضرایب b، β، و t مسیرهای مستقیم مدل فرضی نقش واسطه‌ای عزت‌نفس در رابطه نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی

مسیر	بر آورد غیر استاندارد (b)	نسبت بحرانی (t)	سطح معنی‌داری (p)	بر آورد استاندارد (β)
رضایت جنسی از مسیر	۱/۰۰۰	-	≤ ۰/۰۰۱	۰/۷۴۶
گرایش به روابط جنسی	۱/۱۳۴	۱۰/۰۳۸	≤ ۰/۰۰۱	۰/۸۴۷
نگرش جنسی	۱/۵۴۵	۶/۸۸۳	≤ ۰/۰۰۱	۰/۸۲۶
کیفیت زندگی جنسی	۱/۲۷۸	۷/۰۰۲	≤ ۰/۰۰۱	۰/۸۶۳
نگرانی درباره تصویر بدنی از مسیر	۰/۴۷۶	۵/۳۱۱	≤ ۰/۰۰۱	۰/۶۵۵
عملکرد فردی ضعیف				
ناراضیتی از ظاهر	۱/۰۰۰	-	≤ ۰/۰۰۱	۱/۰۷۲
عزت‌نفس	-۰/۱۸۸	-۴/۲۳۰	≤ ۰/۰۰۱	-۰/۴۱۰
رضایت جنسی	-۰/۰۱۲	-۰/۶۴۶	≤ ۰/۰۰۱	-۰/۰۴۶
عزت‌نفس از مسیر	۰/۱۶۶	۳/۷۰۰	≤ ۰/۰۰۱	۰/۲۹۵
رضایت جنسی				

شکل ۱. ضرایب استاندارد مسیرهای مستقیم معنادار در مدل مفروض

جدول ۴. ضرایب P، B و t مسیر غیرمستقیم مدل فرضی نقش واسطه‌ای عزت نفس در رابطه نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی

متغیر	B	Z	P
نقش واسطه‌ای عزت نفس در رابطه بین نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی	-۰/۱۲۱	-۲/۸۴۵	۰/۰۰۴

در جدول ۴ ضرایب استاندارد و غیر استاندارد مسیر غیر مستقیم مدل مفروض نقش واسطه‌ای عزت نفس در رابطه بین نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی ارائه شده است. مطابق اطلاعات موجود در جدول ۴ و با توجه به ضرایب استاندارد مسیر غیرمستقیم، عزت نفس در رابطه بین نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی اثرگذاری معناداری داشته‌است (ضریب استاندارد اثر گذاری ۰.۰۲۱-). با توجه به مدل مفروض و یافته‌های آماری سایر مسیرهای غیر مستقیم اثرگذاری معناداری نداشته‌اند.

جدول ۵. شاخص‌های برازش مدل

مدل	NNFI	RMSEA	CFI	GFI	NFI	df	AGFI	P	خی‌دو
اصلاح شده	۰/۹۹۷	۰/۰۲	۰/۹۹۹	۰/۹۸۵	۰/۹۸۳	۱۰	۰/۹۵۸	۰/۰۰۱	۱۰/۸۳۳

بحث

نگرانی درباره تصویر بدنی و عزت نفس اهمیت قابل توجهی بر رابطه جنسی و به تبع آن رضایت جنسی دارد که با بررسی این عوامل می‌توان مداخلات درمانی مناسبی جهت بهبود رضایت جنسی زوجین ارائه کرد. همبستگی معکوس میان نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی نشانگر آن است که سطح پایین‌تر نگرانی

مطابق یافته‌های آماری این پژوهش، مدل نهایی این پژوهش، ۶۳.۲ درصد از واریانس متغیر رضایت جنسی را تبیین کرده است. برای آزمودن فرضیه کلی (مدل مفروض برازندگی کافی دارد) از آزمون‌های آماری متناسب استفاده و نتایج حاصل در جدول ۵ ارائه شده است. نتایج آزمون برازش مدل نشان‌دهنده این است که مدل مفروض برازندگی کافی داشته است و نتایج آن قابل تعمیم به سایر جمعیت جامعه هدف می‌باشد.

عنوان متغیر میانجی و رضایت جنسی به عنوان متغیر درون‌زا، در نظر گرفته شده‌اند. باتوجه‌به یافته‌های پژوهش با اینکه متغیر نگرانی درباره تصویر بدنی به صورت خطی رابطی منفی و معناداری با رضایت جنسی دارد؛ اما در صورتی که در یک مدل، در ارتباط با سایر متغیرهای ذکر شده در نظر گرفته شود این رابطه غیر معنادار شده و تحت تأثیر اثری که بر عزت نفس می‌گذارد بر پراکندگی نمرات رضایت جنسی اثر معناداری می‌گذارد. بر خلاف بسیاری از پژوهش‌های پیشین که رابطه خطی نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی را بررسی کرده بودند و از این طریق سعی در پیشبینی رضایت جنسی از نگرانی درباره تصویر بدنی داشتند در پژوهش حاضر نشان داده شد، بررسی متغیرهای مداخله‌گر دیگری همچون عزت نفس می‌تواند تبیین دقیق‌تری نسبت به بررسی رابطه خطی بین این دو متغیر به دست بدهد. اندازه بعضی از شاخص‌های برازندگی و تشخیص یک مسیر غیرمعنی‌دار در مدل پیشنهادی نشان دهنده این بود که مدل پیشنهادی نیازمند اصلاح است؛ بنابراین اصلاحاتی در جهت برازندگی بهتر مدل پیشنهادی انجام شد. این یافته‌ها در به‌زیستی افراد با سطح رضایت جنسی پایین کمک کننده است. لازم به ذکر است محدود بودن نمونه به دانشجویان دانشگاه‌های تهران از محدودیت‌های پژوهش حاضر بود؛ لذا برای بررسی تناسب مدل مفروض در جمعیت‌های دیگر، اجرای مدل در سایر جمعیت‌ها پیشنهاد می‌شود.

تعارض منافع

حمایت مالی و تعارض منافع در پژوهش حاضر وجود نداشته است.

سپاسگزاری

از تمامی دانشجویان عزیزی که با پاسخ‌گویی به پرسش‌نامه‌ها، امکان نمونه‌گیری را فراهم کردند، قدردانی می‌شود.

منابع

- 1- Moghaddam Tabrizi F, Ghadampour E, Khezri Moghadam N, Alavi NM. Sexual satisfaction in Iranian couples: A systematic review and meta-analysis. *Electronic physician*. 2010; 11(11): 8397-8404. High Prevalence of Vitamin D Deficiency among Iranian Population: A Systematic Review and Meta-Analysis. - Abstract - Europe PMC

درباره تصویر بدنی با رضایت جنسی بالاتر همراه است. این یافته با نتایج پژوهش‌های قبلی [۲۶، ۲۷، ۲۸، ۳۰، ۲۹] همسو بود؛ اما نتایج به دست آمده از تحلیل داده‌ها در مدل نشان می‌دهد در صورتی که متغیر عزت‌نفس به عنوان متغیر میانجی وارد شود، رابطه مستقیم نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی فاقد معناداری می‌شود. طبق یافته‌های میلهاوسن^۱ و همکاران در صورتی که رضایت از رابطه^۲ کنترل شود، رابطه نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی فاقد معناداری می‌شود [۳۱]. از ارتباط بین این یافته با یافته‌های ارول^۳ و ارث^۴ که عزت‌نفس را پیش‌بینی کننده رضایت از رابطه ارزیابی کردند [۳۲] می‌توان تعارض بین یافته‌های حاصل از محاسبه همبستگی و مدل‌سازی را چنین تبیین کرد که با وجود ارتباط بین نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی در صورتی که متغیر میانجی عزت نفس در این رابطه وارد شود ممکن است به دلیل تأثیری که بر رضایت از رابطه می‌گذارد اثر مستقیم نگرانی درباره تصویر بدنی بر رضایت جنسی را نامحسوس کند. این یافته با نظریات برآمده از رویکرد تحلیلی که ارضای نیازها را وابسته به بستر ارتباطی در نظر می‌گیرد نیز همخوان است. به عبارتی نگرانی درباره تصویر بدنی در صورتی که در بستری از یک رابطه امن وارد شود می‌تواند تعدیل شود و مانع از کاهش رضایت جنسی شود.

در انتها بررسی نقش تعدیل‌کنندگی جنس در رابطه نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی مورد نظر بود. یافته‌ها نشان داد؛ تفاوت جنسی نمی‌تواند به عنوان تعدیل کننده، در رابطه میان نگرانی درباره تصویر بدنی و رضایت جنسی نقشی داشته باشد؛ چرا که رابطه مستقیم بین دو متغیر در مدل مفروض تأیید نشد؛ بنابراین تفاوتی از نظر جنسی در این رابطه وجود نداشت.

نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش بررسی رابطه بین رضایت جنسی و نگرانی درباره تصویر بدنی با میانجی‌گری عزت‌نفس و نقش تعدیل‌کنندگی جنس بود. در این پژوهش متغیر نگرانی درباره تصویر بدنی به عنوان متغیر برون‌زا، عزت نفس به

1. Milhausen.
2. Relationship Satisfaction.
3. Erol.
4. Orth.

- 10- Yaisca P, Cindy M Meston, Brooke N. Seal, The Association Between Sexual Satisfaction and Body Image in Women, *The Journal of Sexual Medicine*. Volume 7. Issue 2, Part 2. 2010; 905-916. ISSN 1743-6095.
<https://doi.org/10.1111/j.1743-6109.2009.01604.x>
- 11-Poovey K, de Jong DC, Morey K. The Roles of Body Image, Sexual Motives, and Distraction in Women's Sexual Pleasure. *Arch Sex Behav*. 2022 Apr; 51(3): 1577-1589.
<https://doi.org/10.1007/s10508-021-02210-6>. Epub 2022 Feb 3. PMID: 35113273
- 12-Hosseini SA, Padhy RK. Body Image Distortion. 2023 Sep 4. In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2024 Jan-. PMID: 31536191.
- ۱۳-افضلی گروه ع، فرخزادیان ع. بررسی اثربخشی درمان فراشناختی (MCT) در تغییر سطح رضایت جنسی، رضایت زناشویی و نگرانی از تصویر بدنی (BICI) در کارمندان زن متأهل مبتلا به افسردگی. *روانشناسی بالینی و شخصیت*. ۱۳۹۹؛ ۱۶(۲): ۱۱۳-۱۲۱.
<https://doi.org/10.22070/cpap.2020.2862>
- 14-Fardouly J, Lenny R. Vartanian. Social Media and Body Image Concerns: *Current Research and Future Directions*, *Current Opinion in Psychology*. Volume 9. 2016; 1-5. Social Media and Body Image Concerns: Current Research and Future Directions
- 15-Perloff RM. Social media effects on young women's body image concerns: Theoretical perspectives and an agenda for research. *Sex Roles*. 2014; 71(11-12): 363-377.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s11199-014-0384-6>
- 16-Davison TE, McCabe MP. Relationships Between Men's and Women's Body Image and Their Psychological, Social, and Sexual Functioning. *Sex Roles* 52. 2005; 463-475 .
<https://doi.org/10.1007/s11199-005-3712-z>
- 17-Kvalem IL, Træen B, Markovic A, von Soest T. Body Image Development and Sexual Satisfaction: A Prospective Study From Adolescence to Adulthood. *J Sex Res*. 2019 Jul-Aug; 56(6): 791-801.
<https://doi.org/10.1080/00224499.2018.1518400>. Epub 2018 Sep 27. PMID: 30260677.
- 2- Anzani A, Di Sarno M, Di Pierro R, Prunas A. Narcissistic Personality Traits and Sexual Satisfaction in Men: The Role of Sexual Self-Esteem. *Sexes*. 2021; 2: 17-25.
<https://doi.org/10.3390/sexes2010002>
- 3- Vinicius Jobim Fischer, Gerhard Andersson, Joël Billieux, Claus Vögele, The Relationship Between Emotion Regulation and Sexual Function and Satisfaction: A Scoping Review, *Sexual Medicine Reviews*, Volume 10, Issue 2. April 2022; 195-208.
<https://doi.org/10.1016/j.sxmr.2021.11.004>.
- 4- Dhir R, Vasudha KG. Relationship between Sexual Fantasy, Sexual Communication, Personality Traits and Sexual Satisfaction in Married Individuals. *Journal of Psychological Research*. 2021; 3(3): 44-50.
<https://doi.org/10.30564/jpr.v3i3.3483>
- 5- Joseph TF Lau, Jean H Kim, Hi Yi Tsui, Mental health and lifestyle correlates of sexual problems and sexual satisfaction in heterosexual Hong Kong Chinese population, *Urology*. Volume 66. Issue 6. 2005; 1271-1281. ISSN 0090-4295.
<https://doi.org/10.1016/j.urology.2005.06.093>
- 6- Vanwesenbeeck I, Ten Have M, De Graaf R. Associations between common mental disorders and sexual dissatisfaction in the general population. *British Journal of Psychiatry*. 2014; 205(2): 151-157.
<https://doi.org/10.1192/bjp.bp.113.135335>
- ۷- زارع درخشان ا، روشن چسلی ر. رابطه بین رضایت جنسی، خودکارآمدی جنسی و شادکامی بر رضایت زناشویی: نقش میانجی ناگویی هیجانی. *روانشناسی بالینی و شخصیت*. ۱۳۹۹؛ ۱۱(۱): ۱-۱۶.
<https://doi.org/10.22070/cpap.2020.2918>
- 8- Chisari C, Monajemi MB, Scott W, Moss-Morris R, McCracken LM. Psychosocial factors associated with pain and sexual function in women with Vulvodynia: A systematic review. *European Journal of Pain*. 2021; 25(1): 39-50. <https://doi.org/10.1002/ejp.1668>
- 9- Madelaine K de Valle, María Gallego-García Paul Williamson, Tracey D Wade, Social media, body image, and the question of causation: Meta-analyses of experimental and longitudinal evidence, *Body Image*, Volume 39. 2021; 276-292. ISSN 1740-1445.
<https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2021.10.001>

- ۲۶- وحیدهرندی س، انصاری شهیدی م، حقایق س ع، رئیسی ز. همبستگی رضایت جنسی و حمایت اجتماعی درک شده با گرایش به عمل جراحی زیبایی در زنان و مردان، نشریه مدیریت/ارتقای سلامت. ۱۴۰۰: ۱۰(۴).
<https://civilica.com/doc/1357366/>
- ۲۷- فرحدل س، مهدیان ح. بررسی رابطه نگرانی تصویربدنی و رضایت جنسی با سازگاری زناشویی در زنان متأهل دانشجوی. [پنجمین همایش ملی تازه‌های روانشناسی مثبت نگرا]. بندرعباس: ۱۳۹۸. <https://civilica.com/doc/871071/>
- ۲۸- ظریف پ، قاسمیان ایوب. تأثیر افسردگی، اضطراب، تصویر بدنی بر رضایت زناشویی. مجله دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی. دی ۱۳۹۹؛ ۳(۳۲): ۴۷-۶۰.
1615374133-10144-32-5.pdf
- 29-Kourayem A. Prediction of sexual satisfaction based on body image and perfectionism amongst pregnant women. *Family and Sexual Health*. 2021; 2(1): 65.
<https://doi.org/10.52547/fash.2.1.65> [In Persian]
- ۳۰- آریان‌نژاد، م ج، شهبازی پ. پیش‌بینی رضایت جنسی بر اساس تصویر بدنی و نشانه‌های اختلال وسواس فکری- عملی در زنان متأهل. مجله پیشرفت‌های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش. خرداد ۱۴۰۲؛ ۶(۶۰).
<http://noo.s/clyZr>
- 31-Milhausen RR, Buchholz AC, Opperman E A. et al. Relationships Between Body Image, Body Composition, Sexual Functioning, and Sexual Satisfaction Among Heterosexual Young Adults. *Arch Sex Behav*. 2015; 44: 1621-1633 .
<https://doi.org/10.1007/s10508-014-0328-9>
- 32-Erol RY, Orth U. Development of self-esteem and relationship satisfaction in couples: Two longitudinal studies. *Developmental Psychology*. 2014; 50(9): 2291-2303.
<https://doi.org/10.1037/a0037370>
- 18-Monteiro RP, Coelho GLd, Hanel PHP. et al. The Efficient Assessment of Self-Esteem: Proposing the Brief Rosenberg Self-Esteem Scale. *Applied Research Quality Life* 17, 931-947 (2022).
<https://doi.org/10.1007/s11482-021-09936-4>
- 19-Deci EL, Ryan RM. Self-Determination Theory: A Macrotheory of Human Motivation, Development, and Health. *Canadian Psychology*. 2008; 49(3): 182-185.
2008_DeciRyan_CanPsych.pdf
- 20-Lin Hsiu-Chou, Lin Yen-Chin. (The Study of Body Image, Self-esteem and Sexual Satisfaction of College Students in Southern Taiwan. *Universal Journal of Educational Research*. 6. 2018; 647-652.
<https://doi.org/10.13189/ujer.2018.060408>.
- 21-Littleton HL, Axsom D, Pury CL. Development of the body image concern inventory. *Behav Res Ther*. 2005 Feb; 43(2): 229-41. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2003.12.006>. PMID: 15629752
- ۲۲- بساک نژاد س، غفاری م. رابطه بین ترس از بدریختی بدنی و اختلالات روانشناختی دانشجویان دانشگاه. مجله علوم رفتاری. ۱۳۸۶؛ ۱(۲): صص ۱۷۹-۱۸۷.
<http://noo.rs/fDPFD>
- ۲۳- محمدی ن. بررسی مقدماتی اعتبار و قابلیت اعتماد مقیاس حرمت خود روزنبرگ. فصل‌نامه روانشناسان ایرانی. ۱۳۸۴؛ ۱(۴): ۳۱۳-۳۲۰.
<https://civilica.com/doc/1319794/>
- 24-Lorenz-Hernandez J, Oullette SC. Ethnic identity, self-esteem, and values in Dominicans, Puerto Ricans, and African Americans. *Journal of Applied Social Psychology*. 1998; 28: 2007-2024.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/j.1559-1816.1998.tb01358.x>
- ۲۵- بهرامی ن، یعقوب‌زاده آ، شریف‌نیا س ح، سلیمانی م ع، حق دوست ع ا. بررسی روایی و پایایی نسخه فارسی پرسشنامه رضایت جنسی لارسون در زوجین. مجله دانشگاه علوم پزشکی کرمان. ۱۳۹۵؛ ۲۳(۳): ۳۴۴-۳۵۶.
<https://sid.ir/paper/161/fa>